

I. Szakértői jegyzékek és nyilvántartások

A kisajátítási törvénykönyvben meghatározott eljáráson kívül Portugáliában nem áll rendelkezésre egyéb hivatalos szakértői jegyzék/nyilvántartás. A kisajátítási törvénykönyv (melyet a szeptember 18-i 168/99. sz. törvény hagyott jóvá) rendelkezik a jegyzékben szereplő szakértőknek a kisajátítás közhasznúvá nyilvánításával kapcsolatos eljárásokban és a közigazgatási birtokbavétellel kapcsolatos végrehajtási eljárásokban történő részvételéről, ideértve az említett eljárások választottbíróági és fellebbezési szakaszait is.

A szakértő által elvégzett értékelések és vizsgálatok elsődleges eredménye az, hogy megállapításra kerül a kisajátítás által érintett félnek fizetendő méltányos kártalanítás összege. Az összegnek a kártalanítás kiszámításához nélkülözhetetlen tények megállapításán kell alapulnia.

A szakértők és a választottbírók kötelezettségeinek a fenti eljárásokban történő gyakorlását szabályozó **125/2002. sz. (május 10-i) törvényerejű rendelet** szerint a **hivatalos szakértői jegyzék** közzétételéért és frissítéséért, valamint a szakértők kiválasztására és felvételére irányuló eljárások előmozdításáért felelős portugál hatóság az **Igazságügyi Főigazgatóság**. A szakértői feladatok különösen a következők:

a kisajátítással kapcsolatos díjak előrejelzése;

felmérések végzése;

értékelések elvégzése;

részvétel a választottbíróági eljárásban.

Ezenkívül azokban az esetekben is a hivatalos jegyzékből rendelnek ki szakértőket, amikor a törvény lehetővé teszi az ingóságok kisajátítását, különösen a **13/85. sz. (július 6-i) törvény** (a kulturális örökségről szóló portugál törvény) 16. szakasza alapján.

A szakértői jegyzéket rendszeres felülvizsgálatok segítségével tartják naprakészen.

Portugáliában nem érhető el keresőeszköz a szakértők kereséséhez.

II. A szakértők képesítései

A jegyzékbe való felvételhez a jelentkezőknek az alábbi követelményeknek kell megfelelniük:

a **788/2004. sz. (július 9-i) rendelet** szerinti megfelelő diplomával kell rendelkezniük;

legalább 18 évesnek kell lenniük;

nem állhatnak közhivatal viselésétől való eltiltás hatálya alatt, és nem lehetnek kizárva a szakértők által elvégzendő feladatok ellátásából;

rendelkezniük kell a feladatok ellátásához szükséges fizikai erővel, és meg kell felelniük a szellemi követelményeknek;

meg kell felelniük az oltásokról szóló kötelező jogszabályoknak.

III. A szakértők díjazása

A bíróságok által kirendelt szakértők nem kaphatnak előleget.

A szakértők díjazását a **34/2008. sz. (február 26-i) törvényerejű rendelettel** jóváhagyott, az eljárási költségekről szóló rendelet 17. szakaszában foglalt rendelkezés szerint állapítják meg, a rendelet IV. táblázata alapján, 1–10 elszámolási egységben (1 egység értéke 102,00 EUR). 2017. február 1-jén a portugál alkotmánybíróság kötelező erejű határozatában kimondta, hogy az arányosság elvére tekintettel alkotmányellenes az a szabály, amely alapján a szakértői díjazás nem haladhatja meg a 10 elszámolási egységet (1020,00 EUR-t).

A bíró által kiválasztott szakértő esetében az utazási költségeket előre fedezik.

A szakértői díjak kifizetése az alábbiak szerint történik:

Polgári eljárás

Az eljárási költségek magukban foglalják a szakértői díjat is. Minden résztvevő maga viseli saját és képviselője eljárási költségeit. A bíróság megtéríti a pernyertes fél azon költségeit, amelyek jogainak a pereszeses féllel szembeni hatékony gyakorlása vagy védelme miatt merültek fel.

A fél részleges pernyertessége esetén a bíróság méltányos arányban téríti meg a költségeket, vagy úgy határoz, hogy egyik résztvevő sem jogosult a költségtérítésre. Az eljárás eredménye alapján az állam jogosult arra, hogy a felek megtérítsék az eljárás állam által viselt költségeit, amennyiben az adott költségek várhatóan nem mentesülnek az eljárási illetékek alól.

Büntetőeljárás

A büntetőeljárások – köztük a végrehajtási eljárások – lefolytatásához szükséges költségek az államot terhelik. Ha a vádlottat jogszerűen elítélték, köteles megfizetni az államnak egy átalányösszeget az eredetileg az állam által fedezett egyéb költségekre, például a szállítási költségekre vagy a laboratóriumok által végzett vizsgálatokra tekintettel. Az átalányösszeg megfizetésének azonban feltétele, hogy a szakértői véleményt az eljárás során kérelmezzék.

A felek a szakértő díjazásával kapcsolatban nem jogosultak költségmentességre.

IV. A szakértők felelőssége

A portugál jogszabályok nem tartalmaznak a szakértők felelősségére vonatkozó kifejezett rendelkezést, hanem az általános szabályok (deliktális felelősségi jog/szerződési jog) alkalmazandók.

Mindazonáltal kinevezése fenntartása érdekében a szakértő köteles kellő gondossággal ellátni a feladatait, mivel a bíró bíróságot szabhat ki, ha a szakértő megszegi a bírósággal való együttműködési kötelezettségét. A bíróság abban az esetben is elmozdíthatja a szakértőt az eljárásból, ha a szakértő eljárása gondatlannak minősül (például ha a szakértő az előírt határidőn belül nem nyújtja be a szakértői jelentést).

A kirendelt szakértőknek határozottan kötelezettséget kell vállalniuk arra, hogy elvégzik a rájuk bízott feladatokat, kivéve, ha a szakértő köztisztviselő, és az adott megbízás akadályozza a feladatai ellátásában.

A szakértők nem kötelesek szakmai felelősségbiztosítást kötni az esetleges felelősségük fedezésére.

A jogszabályok nem korlátozzák a szakértők felelősségét.

V. A szakértői eljárásokkal kapcsolatos további információk

Portugáliában az igazságügyi szakértői tevékenységre vonatkozó főbb jogszabályi rendelkezéseket a **polgári perrendtartás** 467–489. szakasza és a **büntetőeljárás törvény** 151–163. szakasza tartalmazza. A rendelkezéseknek nincs online elérhető angol nyelvű változata.

A szakértők polgári, büntető- és közigazgatási bíróságok előtti eljárás céljából történő kirendelésére hasonló általános szabályok vonatkoznak. A szakértői jogállás nem védett.

Portugália jogrendszere nem tesz különbséget a szakértő tanúk, a műszaki szakértők, a jogi szakértők és a szakértők egyéb fajtái között.

A fent említettek szerint a kisajátítási törvénykönyv alapján kinevezett szakértőkre vonatkozó jegyzéken kívül nincs más hivatalos szakértői jegyzék. Mind a büntető-, mind a polgári eljárásokban gyakran alkalmaznak szakértőt.

1. A szakértők kirendelése

Polgári eljárásokban csak a bíróság rendelhet ki szakértőt. A büntetőeljárás nyomozati szakaszában az ügyész rendelhet ki szakértőt.

A szakértők előzetes eljárások vagy a tárgyalás előkészítése céljából is kirendelhetők.

1.a Bíróság általi kirendelés

A bíróság valamely fél kérelme vagy saját mérlegelése alapján rendelhet ki szakértőt. A bíróság a peres eljárásban szakértői bizonyítást rendel el, ha a döntés tudományos ismereteket igénylő tények értékelésétől függ.

A szakértők polgári, büntető- és közigazgatási bíróság előtti eljárás céljából történő kirendelése között nincs különbség.

Az adott körülményektől függően a felek és maga a kirendelt szakértő is hivatkozhat olyan okokra, amelyek alapján a szakértő nem végezheti el az adott feladatokat, és azok alól fel kell őt menteni.

Megfelelően alkalmazandók a bírák kifogásolására vonatkozó szabályok.

Az autonóm területek független vagy más hasonló szerveinél tisztséget betöltött személyek mentesülnek a szakértői feladatok ellátása alól. Ez azokra a személyekre is vonatkozik, akik a jogszabályok alapján hasonló jogállással rendelkeznek, így például feladataik ellátása során az ügyészek, valamint a külföldi országok diplomáciai képviselői.

Minden olyan személy mentesülhet a szakértőként történő eljárás alól, aki személyes okokra hivatkozik.

Ha a bíróság szakértőket rendel ki, a kiválasztásukhoz szakértői jegyzéket vagy nyilvántartást használ fel, kivéve az orvosi szakterületet, amelyért a jogszabályok alapján a következő intézmény felel: [Instituto Nacional de Medicina Legal e Ciências Forenses](#).

A bíróságok által széles körben alkalmazott gyakorlat, hogy a nyilvántartásból rendelnek ki szakértőt.

1.b A felek általi megbízás

A bíróság valamely fél kérelme vagy saját mérlegelése alapján rendelhet ki szakértőt. A bíróság a peres eljárásban szakértői bizonyítást rendel el, ha a döntés tudományos ismereteket igénylő tények értékelésétől függ.

A felek nem jogosultak szakértő megbízására, csupán javaslatot tehetnek a szakértő személyére.

A felek a polgári eljárásokban szakértőt küldhetnek a szakértői testületbe. Ezekben az esetekben a bíróság által kirendelt szakértő együttműködik a felek által megbízott egy vagy több szakértővel.

2. Az eljárás

2.a Polgári eljárás

A jelentés felépítésére és/vagy a bírósági eljárásra nézve a szakértőknek semmilyen külön – például az ítélkezési gyakorlaton alapuló – előírást nem kell követniük.

A bíróság nem követi nyomon, illetve nem ellenőrzi a szakértői vizsgálatok előrehaladását. Amennyiben technikai vagy szakmai okokból a jelentés nem készíthető el a bíró által megállapított határidőn belül, a bíróságot haladéktalanul értesíteni kell annak érdekében, hogy a lehető leghamarabb új szakértőt rendeljen ki.

A szakértő teljesítménye tekintetében nem végeznek minőségellenőrzést.

A bíróságot nem köti a szakértői vélemény. A bíróság más állásponton is helyezkedhet, és a szakértő véleményétől eltérő döntést hozhat. A véleménykülönbségnek azonban szakmai okokon kell alapulnia, és azt meg kell indokolni.

A tárgyalás előtt a szakértők nem folytatnak megbeszélést, és nem intéznek hozzájuk kérdéseket az érintett kérdések leszűkítése céljából vagy annak érdekében, hogy a bíróság megértse a véleménykülönbségeket.

A felek segítséget nyújthatnak a szakértőknek, és mérlegelés céljából megoszthatják vele az észrevételeiket. Emellett a szakértő által szükségesnek tartott esetekben a feleknek magyarázattal kell szolgálniuk. Ha jelen van a szakértői eljárás során, a bíró is benyújthatja az adott eljárással összefüggésben általa megfelelőnek ítélt kéréseket.

A szakértők minden olyan eszközt felhasználhatnak, amely feladataik megfelelő ellátásához, a megfelelő intézkedések meghozatalához vagy a kérdések tisztázásához szükséges, továbbá hozzáférést kérhetnek az eljárási iratokkal kapcsolatos információkhoz.

A szakértőknek tehát nem kell külön találkozni a felekkel az észrevételeik beszerzése érdekében.

1. A szakértői jelentés

Jelentése elkészítése során a szakértőnek semmilyen kötelező keretrendszer nem kell követnie.

Amennyiben szakértői testület eljárása esetén nem születik egyhangú döntés, az eltérő véleményen lévő szakértők kötelesek megindokolni az álláspontjukat.

A szakértők nem kötelesek előzetes jelentést benyújtani.

A szakértők csak a végleges jelentésben kötelesek válaszolni a felek érveire.

A jelentés felépítésére és/vagy a bírósági eljárásra nézve a szakértőknek semmilyen egyéb külön – például az ítélkezési gyakorlaton alapuló – előírást nem kell követniük.

Egyes esetekben a szakértőnek kiegészítő jelentést kell készítenie, ha a bíróság további kérdéseket tesz fel, vagy a szakértőt a jelentés pontosítására kéri.

A szakértők írásban nyújtják be a jelentésüket.

2. Bírósági tárgyalás

A szakértők a felek bármelyikének kérésére vagy a bíróság utasítására megjelennek az utolsó tárgyaláson, hogy eskü alatt adják meg a tőlük kért magyarázatokat.

2.b Egyéb kérdések

(Az ezekre a kérdésekre adott válaszok megtalálhatók a tájékoztató egyéb részeiben – az alábbiakban ezek ismételése szerepel)

A jelentés felépítésére és/vagy a bírósági eljárásra nézve a szakértőknek semmilyen egyéb külön – például az ítélkezési gyakorlaton alapuló – előírást nem kell követniük.

A bíróság nem követi nyomon, illetve nem ellenőrzi a szakértői vizsgálatok előrehaladását.

A szakértő teljesítménye tekintetében nem végeznek minőségellenőrzést.

Mielőtt a bíróság döntést hoz az ügyben, a felek nyilatkozataikban, valamint másik szakvélemény benyújtásával megtámadhatják a jelentést.

A bíróságot főszabály szerint köti a szakértői vélemény. Ha a bíróság eltérően határoz, meg kell indokolnia, hogy miért nem ért egyet a szakértői véleménnyel.

A tárgyalás előtt a szakértők nem folytatnak megbeszélést, és nem intéznek hozzájuk kérdéseket az érintett kérdések leszűkítése céljából vagy annak érdekében, hogy a bíróság megértse a véleménykülönbségeket.

A szakértők az eljárás során kapcsolatba léphetnek a felekkel.

A felek általában jelen lehetnek a szakértői vizsgálatokon, észrevételeket tehetnek, és válaszolhatnak a szakértők kérdéseire.

A szakértőnek tehát nem kell külön találkoznia a felekkel az észrevételeik beszerzése érdekében.

Az itt bemutatott információk az [Európai Szakértői Intézet \(EEEI\)](#) által a „Szakértők keresése” elnevezésű projekt során az országonként kiválasztott kapcsolattartóktól származnak.

Utolsó frissítés: 07/03/2022

E lap nemzeti nyelvű változatát az adott tagállam tartja fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Az Európai Bizottság nem vállal semmifajta felelősséget az e dokumentumban szereplő vagy abban hivatkozott információk vagy adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.